

תורה שכלמה

מתורתו של הגאון הצדיק רבי שכלמה רוזנר זצ"ל

גליון ט'
פרשת יתרו תש"פ

מענייני הפרשה

קיום המצוות לשם שמים בלבד

"אז ישיר משה" (שמות ט"ו א')

"ומשה עלה אל האלהים, ויקרא אליו ה' מן ההר לאמר, כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבית ישראל" (שמות י"ט ג).

ומעתה נראה, שזהו כוונת רז"ל בזהר הקדוש, שהפליגו במה שנשתבח משה רבינו שהעידה עליו התורה "ומשה עלה אל האלהים", והשבח הוא, שמשה רבינו ע"ה שהיה מנהיג את כלל ישראל, לא נהג כשאר בני אדם שעולים לעושר או לכבוד או למלכות, אלא הכל העלה לשמו יתברך, וכל מעשיו לשם שמים בלבד.

דוד המלך ע"ה בתהלים (ק"ב ה) אמר: "טוב איש חונן ומלוה, יכלכל דבריו במשפט". ופירש רש"י (שם): טוב איש חונן ומלוה וגו' - שחונן דלים ומלוה להם, ואינו מדקדק לומר "אין יכולת בידי". ואת דבריו הצריכין לו במאכל ובמשתה ובכסות, מכלכל במשפט ובמדה וחס על נכסיו. [עכ"ל].

בעניני הצדקות והנתינות אינו מדקדק על ממונו, אלא נותן יותר מכדי יכולתו. אבל במאכלו ומשתהו, לבושו, ורהיטיו, הצריכים לו לחיי יום יום, בזה הוא מכלכל במשפט, ואינו לוקח יותר ממה שנצרך לו.

וזהו גם כוונת רבי בכתובות (ק"ד א') שלא נהנה מהעולם הזה אפילו באצבע קטנה. והיינו לצורכי גופו. אבל היה מפזר מעותיו לעניים בלי חשבון. ולעצמו כלכל הוצאותיו במשפט. ועליו נאמר "טוב איש חונן ומלוה".

והנה דוד המלך ע"ה במזמור זה הזכיר תחילה (שם פסוק ג): "הון ועושר בביתו, וצדקתו עומדת לעד", והיינו, דאף על פי שהוא איש טוב ש"צדקתו עומדת לעד", אבל כותלי ביתו מעידים על עושרו, "הון ועושר בביתו", דואג הוא גם ליפות דירתו ורהיטיו.

ולזה הוסיף דוד המלך ע"ה ואמר: "טוב איש חונן ומלוה, יכלכל דבריו במשפט", ועל ידי זה "לעולם לא ימוט" (שם פסוק ו'), "משמועה רעה לא יירא" (שם פסוק ז').

איתא בזהר הקדוש (פרשת יתרו דף ע"ט ב') [מתורגם]: "ומשה עלה אל האלהים", אשרי חלקו של משה, שזכה לכבוד זה שהתורה העידה עליו כך. בא וראה, מה בין משה לשאר בני העולם? שאר בני העולם, כשעולים עולים לעושר, עולים לגדולה, עולים למלכות. אבל משה כשעלה, מה כתוב בו? "ומשה עלה אל האלהים". אשרי חלקו. רבי יוסי אמר, מכאן אמרו החברים, הבא ליטרה מסייעין אותו, דכתיב "ומשה עלה אל האלהים", מה כתוב אחריו? "ויקרא אליו ה'", שמי שרוצה להתקרב [לקב"ה] - מקרבין אותו. [עד כאן דברי הזהר הקדוש].

וצריך ביאור מה השבח הגדול "ומשה עלה אל האלהים", שעלה לקבל התורה, עד שכל כך מפליג הזהר הקדוש במעלתו.

ונראה ביאור דברי הזהר הקדוש, על פי מה שאמרו רבותינו ז"ל (כתובות ק"ד א'): "בשעת פטירתו של רבי, זקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה, אמר: ריבוננו של עולם, גלוי וידוע לפניך שיגעתי בעשר אצבעותי בתורה ולא הניתי אפילו באצבע קטנה, יהי רצון מלפניך שיהא שלום במנוחתו".

ולכאורה קשה, שהרי אמרו חז"ל (עבודה זרה י"א א') שלא חסר משולחנו של רבי מאומה (ראה תוס' ע"ז שם).

ונראה כוונת רבינו הקדוש, דאף על פי שהיה נשיא ישראל, לא לקח לעצמו לא מן העושר ולא מן הכבוד ולא מן המלכות מאומה, אלא בכל מעשיו הייתה כוונתו לשמו יתברך, ולא לכבוד עצמו. ואין צריך לומר שלא נהנה ממאכלי שולחנו שלא לצורך מחייתו, אלא גם כבוד וגדולה לא לקח לעצמו מאומה. וכל ענייני העולם הזה הם עבור שמו יתברך. [א"ה, תירוץ זה רמוז בדברי הגר"א או"ח (סי' רחג). ע"ש].

סמוך לדברים על מעלת הנזהר שכל מעשיו לא יהיו אלא לשם שמים. כמה נאים הדברים כשהן יוצאין מפי עושיהן. על כל מפעלי התורה והחסד עליהם מסר ר' שלמה זצ"ל נפשו, לא לקח פרוטה או גדולה לעצמו.

בחידושויו על התורה (דברים א. ג.) כתב את השורות הבאות:

הרבה סיבות לאדם להמנע מלהיות ראש על העם, כל זמנו צריך להקדיש לטובת הכלל, הרבה בזיונות צריך לספוג על כל צעד ושעל שהוא עושה, ופעמים צריך לבזות עצמו עבורם אצל נדיבי העם וכדומה, ובעיקר: אחריות הכלל והציבור מוטלת על כתפיו. וכל זה שוה - אם כוונתו להגדיל כבוד שמים.

אבל אוי לו אם כוונתו למען כבוד עצמו, וידע

תעלומות יודע אם לעקל או לעקלקלות, ולפחות לא ירדוף אחר השררה.

עד כאן דבריו. וכמה היה נאה דורש נאה מקיים - נזכיר בהקשר זה, מה שסיפר אחד מתלמידיו הר"ר רפאל שליט"א:

היה זה לפני כ-30 שנה. בישיבה הייתה איזו שהיא תקלה במערכת החשמל.

ר' שלמה זצ"ל התקשר ממשרד הישיבה לחשמלאי, וביקש ממנו שיבוא לטפל בבעיה בישיבה.

אחר שתואר לו את התקלה, בסיום השיחה, הוסיף וביקש ממנו שאחר שיטפל בתקלה בישיבה, יבוא אף לביתו שלו, היות וגם שם יש לו איזה שקע או מנורה תקולה.

אך סיים את השיחה, ננער לרגע, מיד הוציא מכיסו כמה פרוטות והניחם בקופת הישיבה.

כשראה אותי כמתפלא, מפני מה נתן הוא לקופת הישיבה, אמר לי בפשטות: "השתמשתי בטלפון של הישיבה גם לצרכים שלי, צריך לשלם על זה, ממון הקדש הווא!..."

הוא אומר: לא מביא על שיחה שלימה אם השתמש בטלפון הישיבה דהא פשיטא שצריך לשלם... אלא אפילו אם השיחה הייתה לצרכי הישיבה, ובין היתר הוסיף כמה מילים אף לצרכיו הפרטיים, הרי שכבר צריך הוא לשלם...

ובאמת בפנקס בו רשימות "חשבון נפש" שכתב ר' שלמה זצ"ל לעצמו, נמצא כתוב: "מעולם לא הנתחתי מן הישיבה מאומה, ואפילו לא שיחת טלפון פרטית".

שְׁלוֹם שְׁלוֹם וְאֵין שְׁלוֹם (ירמיהו ו' י"ד)

קורבנות. המצאה צינית - אולי ציונית.

וכשגברה יד האינתיפאדה, ולא פסקו הפיצוצים, וראו כולם שלא עלתה יפה עצתם "לעשות שלום", שהרי: שטחים החזירו, נשות פלשתינאית הקימו, ותהליך השלום - "עליו השלום". "שלום שלום ואין שלום" (ירמיהו ו' י"ד), ולא נראה באופק שלום.

ותחת השלום "קול חרדה שמענו פחד ואין שלום" (ירמיהו ל' ה'). ואז קרה מה שקוראים לזה במדינה:

"רצח רבין"

רצחו את הרבין שלהם. ונפל גם ה"רבין" כ"קרבן השלום"..

אך אנשי השמאל לא נרגעו, וקראו להמשיך את "תהליך השלום", ולא האמינו שאין הערבים ידידים אמתיים.

ולא ידעו מה שכתב הרמב"ם באגרתו המופלאה "איגרת תימן", ונצטט מספר שורות ממנה:

"וכל זמן שאנו רודפים שלומם, הם רודפים אותנו בחרום ובמלחמה. וכמו שאמר דוד המלך ע"ה, "אני שלום וכי אדבר - והמה למלחמה" (תהלים ק"ד), וכבר אמר הנביא "בפיו שלום את רעהו ידבר, ובקרבו ישם ארבו" (ירמיהו ט' ז). עיין שם בכל דברי הרמב"ם שהם קילורין לעיניים.

ואין כוונתנו חלילה שאין לבוא עמהם בדברים, שהרי הרמב"ם כתב "וכל זמן שאנו רודפים שלומם", הרי שעם כל מה שידועה לנו כוונתם, אנו רודפים שלומם.

אבל כוונת הרמב"ם ליידע אותנו, שלא נהיה תמימים. שלא נחשוב שישלימו אתנו. אבל נבחר הרע במיעוטו "להראות להם פנים", ושאין אנו רוצים את רעתם. אבל חלילה, לא אמר הרמב"ם שצריך לצאת נגדם במלחמה, אלא כמו שכתב שם הרמב"ם "וכבר הסכמנו גדולים וקטנים לסבול שיעבודם, שכן הנביא אומר "גוי נתתי למכים, ולחיי למורטים, פני לא הסתרתי מכלימות ורוק" (ישעיהו נ' ו), ועם כל זאת לא נוכל להנצל מרוב רעתם ופחזותם. עד כאן לשון הרמב"ם.

הרי דברי הרמב"ם ברור מללו היאך להתנהג עמהם: לדרוש שלומם וטובתם, אף על פי שידענו ש"אני שלום וכי אדבר - והמה למלחמה", ועם זה ש"גוי נתתי למכים ולחיי למורטים", ועם כל מה שאנו רודפים אחרי השלום - לא נוכל להנצל מרוב רעתם ופחזותם.

זוהי עצתו והנהגתו של מנהיג אחראי, לא "טיפש" ולא "חמום מוח", וד"ל.

ומאותו פרס נובל שקיבלו ידידי ערפאת, רבין ופרס, הפך הפרס נובל "לציץ נובל" (ישעיהו כ"ח א').

ותהליך השלום נמשל כחרס הנשבר.

כחציר יבש וכציץ "נובל".

כצל עובר וכענן כלה.

כרוח נושבת וכאבק פורח.

וכחלום יעוף.

בשנת תשנ"ג עלתה לשלטון ממשלת השמאל, בראשות הממשלה אז "צחק רבין" עם עמיתו "ש. פרס".

מגמתם היתה להחזיר שטחים כבושים שכבשו במלחמת ששת הימים, ולעשות שלום בכל מחיר עם הערבים.

לשם כך הקימו לערבים נשות פלשתינית, ונתנו להם נשק, ולמדום תכסיסי מלחמה. והחזירו להם חלק מן השטחים הכבושים, והקימו להם צבא.

תקוותם הייתה שתהא אחוה בין ממשלת ישראל והנשות הפלשתינאית, בין הישראלים לערבים, וקיבלו ראש הממשלה הישראלית והפלשתינאית "פרס נובל".

ורבותינו ז"ל אמרו במדרש (במדבר רבה פרשת קרח פ"ח ס"ב): מעשה באחד שהיה הולך מארץ ישראל לבבל, כשהיה אוכל לחם ראה שני ציפורים מתנצחין זה עם זה, [עד ש]הרג [ציפור] אחד מהם את חברו.

הלך [אותו הצפור] והביא עשב, והניחו על פיו [של הציפור המתה], והחיהו.

[כשראה אותו האיש כך], הלך אותו האיש ונטל אותו העשב שנפל מן הצפור, והלך להחיות בו את המתים.

כשהגיע לסולמה של צור, מצא ארי מושלך, ומת. הניח [אותו האיש] את העשב על פיו [של הארי] והחיהו - עמד הארי ואכלו!

מתלא אמרין: טב לביש לא תעביד, ובישא לא מטי לך. [המשל אומר, טובה לרע לא תעשה - ורעה לא תבוא עליך!]. עכ"ל המדרש.

באותה תקופה חיזקו את ידיהם של הערבים, העלימו עין מערבים שגנבו מכוניות של ישראלים.

במחסומים נתנו השומרים לערבים לעבור עם המכוניות הגנובות, ואין איש יודע על מה ולמה.

נתנו להם עוצמה וכח. ובלבד לעשות עמהם "שלום". להוכיח שמה שקיבלו "פרס נובל" לשלום, עם יידם ערפאת, הוא מוצדק. והכתוב צווח ואומר "אין שלום אמר ה' לרשעים" (ישעיהו נ"ז כ"א), איך יתכן שלום על ידי רשעים!?

נדברו עם טרוריסט שמעולם לא עשה שום טובה לעמו:

לא הקים מפעלי עבודה לפרנס את הערבים - אף על פי שניתנו לו כספים לבנות את עמו.

לא בנה בתי חינוך, ולא מפעלי עזרה וחסד.

ורק דבר אחד לימד את עמו - החרב. "ועל חרבך תחיה" (בראשית כ"ז מ').

ותגובת הסכם השלום לא אחרה לבוא:

"ותחת חטה יצא חוח" (איוב ל"א מ').

מחבלים החלו באותה תקופה לפוצץ אוטובוסים במרכז הארץ. במרכז תל אביב, בבית ליד, בירושלם.

כל המדינה זעקה: "הפסיקו את תהליך השלום". וכנגדם השיב ראש הממשלה י. רבין, בלא בושה, "אלו קרבנות השלום" - כאילו לשלום יש

"וְכַאֲשֶׁר תִּקְוֶה מִן הַסֶּפֶר - תִּרְחַפְּשֵׁי בְּאֲשֶׁר לְמִדַּת אִם יֵשׁ בּוֹ דָּבָר אֲשֶׁר תִּנוּכַל לְקַיְּמוֹ" (איגרת הרמב"ן)